

OSÍDLENIE SLOVENSKA NEMECKÝM OBYVATELSTVOM

STREDNÉ SLOVENSKO - HAUERLAND

Nemecké osídľovanie stredného Slovenska podnietilo bohatstvo rúd drahých kovov. V 13. a 14. storočí vzniklo "sedem dolnouhorských banských miest", medzi nimi "zlatá" Kremnica, "strieborná" Banská Štiavnica a "medená" Banská Bystrica.

Tieto mestá boli do 16. storočia základom peňažného hospodárstva celého Uhorska.

Čo si myslíš, prečo dostali tieto banské mestá uvedené prívlastky?

Banská Štiavnica

Kremnica v polovici 19. storočia

Pokús sa priradiť k týmto mestám ich nemecký názov:

Kremnitz	Banská Bystrica
Schemnitz	Kremnica
Neusohl	Banská Štiavnica

Pre rozmach nemeckého osídlenia malo mimoriadne veľký význam udelenie mestských privilégií Kremnici v roku 1328. Stala sa sídlom kráľovskej komory s právom razenia mincí. Po udelení privilégií nastal prudký rozvoj mesta. Popri banských odborníkoch sem prichádzali i remeselníci, obchodníci a podnikatelia. V Kremnici sa razili dukáty, ktoré patrili k najhodnotnejším menám v celej Európe, keďže sa vyznačovali vysokou rýdzosťou zlata alebo striebra.

Typický nemecký poschodový dom v kremnickej oblasti

Čím sa tieto mince líšia od tých, ktoré používame dnes?
Napíš aspoň tri rozdiely:

.....
.....
.....

Hospodársky rozkvet Kremnice si vynútil v jej okolí založenie viacerých samostatných obcí, obyvatelia ktorých sa popri práci v baniach venovali aj hospodáreniu na tamojšej málo úrodnej pôde.

Centrom druhej nemeckej oblasti stredného Slovenska je Nitrianske Pravno. Obec vznikla začiatkom 14. storočia. V roku 1337 získali privilégia ryzovači zlata na Hornej Nitre. Dolovanie zlata bolo pravdepodobne impulzom na založenie jednak Nitrianskeho Pravna, ale aj venca okolitých obcí, v ktorých sa dodnes zachovali stopy po banskej činnosti. V čase rozmachu cechového remesla bolo tu deväť cechov, z toho štyri veľké – súkenníci, obuvníci, kožušníci, kováči a päť menších – mäsiari, krajčíri, hrnčiari, murári a čižmári.

Akýsi prechod medzi pravnianskou oblasťou a kremnickou oblasťou predstavuje Handlová, založená roku 1367. Bola najväčšou nemeckou obcou Hauerlandu.

Námestie v Nitrianskom Pravne (okolo roku 1930)

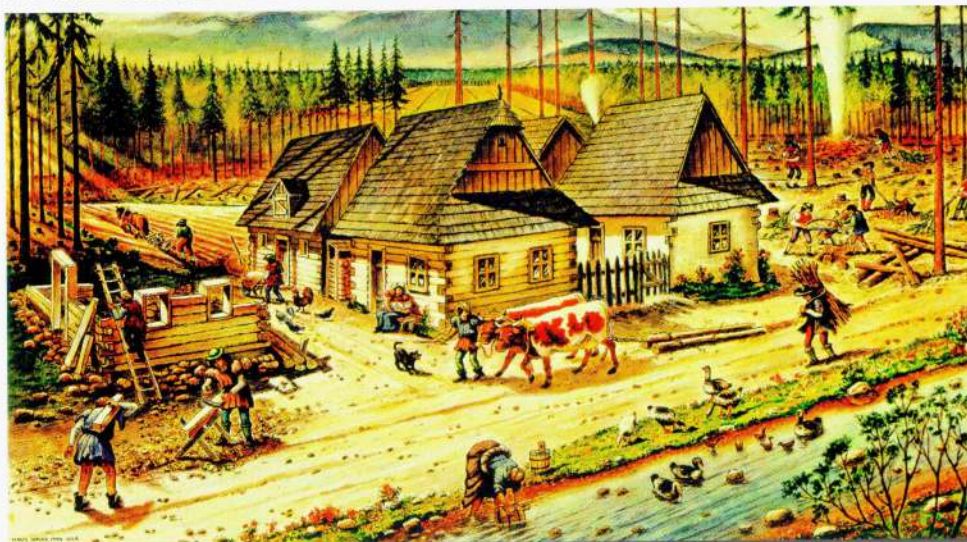

Námestie v Handlovej s kostolom svätej Kataríny (pred 100 rokmi)

Ťažba drahých kovov neprebíhala len v baniach, ale aj povrchovo. Ako podľa teba prebiehala povrchová ťažba? Kde mohli ľudia nájsť napríklad zlato?

Nájdí v expozícii predmet spojený s povrchovou ťažbou zlata a načrtni ho:

Pre túto stredoslovenskú nemeckú oblasť sa zaužívalo pomenovanie Hauerland. Základ tohto pomenovania je v koncovke „hau“, ktorú v názve majú viaceré obce. V nemčine „hau“ vyjadruje skutočnosť, že obec vznikla vyklčovaním lesa.

Obce získali často svoje nemecké pomenovanie podľa osoby, ktorá organizovala osídlenie. Tak napríklad Handlová „Krickerhau“ získala svoje pomenovanie podľa lokátora bojnického panstva Henricha Krickera, obec Sklené „Glaserhau“ podľa Petra Glasera a podobne.